

*John
Barleycorn*

Pijákovy paměti

JACK LONDON

JACK LONDON

*John
Barleycorn*

Úvodem

Čtenář, který to jméno vidí či slyší poprvé, se zřejmě hned na začátku zeptá, kdo že to je, ten John Barleycorn?. Odpověď není snadná. Nejen proto, že jde o jméno a postavu vypůjčenou ze staré skotské balady a tato bytost je značně rozporná už ve své podstatě, avšak stejně dvojaký je i její charakter a zejména působení a vliv na všechny, kdo s ní přijdou do styku.

Podle oné dávné balady získalo kdysi zrno ječmene, z něhož se vyrábí whisky i pivo, lidskou podobu. Takle bytost prošla strastiplnou změnou zrna na nápoj a mnoha lidem se stala životním průvodcem.

Zatímco však původní píseň končí optimisticky, Jack London vnímá zejména právě rozpornost povahy Barleycorna, který se zprvu tváří jako přítel a veselý společník, ale nakonec při delším styku jeho důvěřiví a neopatrní stoupenci podlehnou jeho zkázonosné moci. Autor přibližuje jeho četné proměny a ovlivňování lidských osudů nejrůznějšími nástrahami, záludnostmi a roztodivnými kousky v nevšedním prostředí své autobiografické zповědi.

V závěru London představuje ještě jednu fiktivní postavu – personifikovanou substanci alkoholu jako subjekt v úvahách a debatách o vlastní existenci, významu a vlivu ve světě, v němž se neustále střetává pravda se lží. Tato Bílá Logika, jak ji autor nazývá, je surrealistická bytost, světlá záře alkoholu a přitom jakoby živý protějšek, host u stolu, který pronáší své obhajoby

i obžaloby, natolik závažné, že k nim partner pro vlastní sebezáchranu prostě také musí zaujmout stanovisko. Jde o dokonalý obraz našeptávače, který zprvu promlouvá ze samotné pijákovy duše, avšak nakonec v něm probudí jeho sebeuvědomění a chuť k návratu do života.

Čtenáři se mohou se zveršovaným příběhem původního Johna Barleycorna seznámit v závěru knihy prostřednictvím originální verze skotského básníka Roberta Burnse, přebásnění J. V. Sládka, jakož i překladatelova převodu balady do současného jazyka.

Červenec 2019

Ing. Miroslav Kaftan

KAPITOLA I

Přihodilo se to jednoho dne, kdy se konaly volby. V teplém kalifornském odpoledni jsem sjížděl z farmy do vesničky v Měsíčním údolí vhodit do urny své „ano“ a „ne“ k několika navrhovaným dodatkům kalifornské ústavy. Kvůli horku jsem si před volbou dal pár drinků, a ještě několik dalších, když jsem odvolil. Pak jsem jel zas nahoru po viničných svazích a zvlněných pastvinách farmy a dorazil do domu zrovna včas na další drink a večeři.

„Jak jsi hlasoval o tom dodatku o rozšíření práva pro ženy?“ zeptala se Charmian.

„Hlasoval jsem pro.“

Zlehka vykřikla překvapením. V mladších letech jsem totiž navzdory svým neochvějným demokratickým zásadám hlasoval ve věci ženského volebního práva proti. Ve svém pozdějším a snášenlivějším věku jsem to bez velkého nadšení bral jako společenskou nevyhnutelnost.

„Jak to, že jsi hlasoval pro?“ zeptala se Charmian.

Odpověděl jsem, obšírně a pohoršeně. Čím déle jsem odpovídal, tím mé pohoršení narůstalo. (Ne, nebyl jsem opilý. Ne nadarmo se ten kůň, na kterém jsem jel, jmenoval Kriminálník. Byl bych rád viděl opilce, který by se na něj posadil.)

Byl jsem příjemně cinknutý. „Když ženské vyhrají, tak odhlasují uzákonění prohibice,“ řekl jsem. „Budou to manželky,

sestry a matky, které zatlučou hřebíky do rakve Johna Barleycorna –“

„Ale já myslela, že jsi s Johnem Barleycornem kamarád,“ přerušila mě Charmian.

„To jsem. Totiž byl jsem. Vlastně nejsem. Vůbec nejsem. Nejsem jeho kamarád zrovna tak jako on není můj. Je to král lží. Je nejupřímnější z těch, co mluví pravdu. Je to vznešený společník, se kterým člověk kráčí k bohům. Je taky ve spolku se Smrtkou. Jeho cesta vede k čiré pravdě, a taky ke smrti. Poskytuje jasnozřivost a zároveň mlhavé sny. Je nepřitelem života, ale poučuje také o moudrosti, která přesahuje moudrost živých. Je to očividný vrah, co zabíjí mládí.“

Charmian na mě pohlédla a poznal jsem na ní údiv, kde jsem všechno tohle sebral.

Mluvil jsem dál. Jak říkám, byl jsem rozjařený. V mém mozku se každá myšlenka cítila jako doma. Každé pomyšlení bylo ve své malé komůrce nachystané u mých dveří, jako když jsou vězňové o půlnoci připraveni k útěku. Každá myšlenka byla přitom jasně narýsovanou, výraznou, neomylnou představou. Měl jsem mozek osvětlený bílou září alkoholu. John Barleycorn podlehl jednomu ze svých záchvatů pravdomluvnosti a prozrazoval o sobě ty nejskrytější tajnosti. Byl jsem jeho mluvčím. Daly se do pohybu celé spousty vzpomínek z mého dřívějšího života, všechny pěkně uspořádané jak vojáci na přehlídce. Bylo na mně, abych si nějakou z nich vybral. Byl jsem

vládcem myšlenky, pánem svého slovníku i celistvosti vlastních zkušeností, se schopností neomylně vybrat údaje pro své sebeodhalení. Tolik o tricích a lákadlech Johna Barleycorna, když chystal své informační červy, šeptem sděloval své osudové intuice pravdy a trousil člověku barvitě pasáže do jeho jinak monotónních dnů.

Vykreslil jsem Charmianě svůj život a vyjevil jí i základy své konstituce. Žádný alkoholismus jsem nepodědil. Neměl jsem žádný organicky či chemicky vrozený sklon k alkoholu. V tomto ohledu jsem byl ve své generaci docela normální. Alkohol byl získanou zálibou. Její osvojení bylo až trapné. Alkohol totiž hrozně odpuzoval – byl odpornější než cokoli jiného fyzického. Alkohol nemám rád ani teď. Piju jen proto, že mě to „nakopne“. Od svých pěti do pětadvaceti let jsem přitom tomuhle povzbuzení nepřišel na chuť. Bylo zapotřebí dvaceti let nechtěného učení, aby můj vzdorný organismus začal alkohol tolerovat, aby jej pro mě – v mém srdci a kdesi v hloubi – učinil žádooucím.

Stručně jsem vyličil své první kontakty s alkoholem, vyprávěl o svém opojení a zhnusení a vypíchl vždycky tu jedinou věc, která mě nakonec přemohla – totiž dostupnost alkoholu. Nejen že byl vždycky k mání, ale přitahoval mě k němu veškerý zájem mého rozvíjejícího se života. Ať jsem byl kamelotem, námořníkem, minérem či poutníkem v dalekých zemích, všude, kde se sešli chlapi aby se podělili o své myšlenky, zasmáli se,

vytahovali se jeden na druhého či uzavírali sázky, uvolnili se, zapomněli na nudnou lopotu únavných nocí a dní, vždycky si porozuměli při alkoholu. Hospoda byla místem pro setkání. Chlapi se tam scházeli tak, jako se primitivní lidé shlukovali kolem ohně na prostranství, kde se sedělo, nebo kolem ohně při vchodu do jeskyně.

Připomněl jsem Charmianě chýše pro kánoe, do kterých jí byl v jižním Pacifiku odepřen přístup, kde kudrnatí kanibalové, na chvíli uniknuvší svým ženám, pouze sami hodovali a pili a zakázali tyto posvátné prostory ženám pod hrozbou smrti. Prostřednictvím hospody jsem jako mladík unikl z úzkoprsého ženského vlivu do širého světa mužů. Všechny cesty vedly do hospody. Tisíce stezek plných romantiky a dobrodružství se setkalo v putyce, odkud se zas rozběhly do světa.

„Jde o to,“ zakončil jsem své kázání, „že za moji náklonnost k alkoholu může jeho dostupnost. Nijak jsem jej nemusel. Byl mi k posměchu. Nakonec se ale ve mně vypěstovala pijácká touha. Trvalo dvacet let, než se ve mně usadila, a deset, aby narostla. Na jejím uspokojování není nic dobrého. Normálně mám vyrovnanou a veselou povahu. Jakmile ale jdeme spolu s Johnem Barleycornem, přepadá mě ta zatracená duševní sklíčenost. „Ale,“ rychle jsem připojil, (vždycky rychle připojuji), „Johnovi se vždycky musí dát, co mu patří, Vždyť přece mluví pravdu. V tom je to prokletí. Takzvané životní pravdy nejsou

pravdivé. Jsou to lži, podle nichž život probíhá, a John Barleycorn ty lži dodává.“

„Což životu zrovna neprospívá,“ řekla Charmian.

„To opravdu ne,“ odpověděl jsem. „A to je na tom to nejhorší. John Barleycorn kráčí vstříc smrti. Kvůli tomu jsem taky dneska hlasoval pro ten dodatek. Zalistoval jsem nazpět několika stránkami svého života a viděl, jak dostupnost alkoholu ve mně vyvolala ten sklon k němu. Víš, v jedné generaci se narodí poměrně jen málo alkoholiků. Alkoholikem míním člověka, jehož chemie po alkoholu dychtí a přímo ho k němu žene, aniž by on sám kladl sebemenší odpor. Velká většina notoriků se narodí nejen bez jakékoli touhy po alkoholu, nýbrž se skutečným odporem k němu. Ani první, ani dvacáté či sté napití nedokázalo docílit, aby jej začali mít rádi. Avšak naučili se to, právě tak jako se lidi naučí kouřit, ačkoli naučit se kouřit je snazší, než naučit se pít. Naučili se to, protože alkohol byl tak snadno k mání. Ženy tohle počínání znají. Doplácejí na to – manželky, sestry, matky. A když přijdou k volbám, hlasují pro zákaz alkoholu. A nejlepší na tom je, že se tím nezpůsobí žádná újma nastupující generaci. Tím, že nebude mít k alkoholu přístup, že k němu nebude mít předem náchylnost, nebude jej postrádat. Bude to znamenat – z hlediska jejich mužnosti – bohatší život chlapců, kteří se narodí a porostou, ba i bohatší život narozených a vyrůstajících dívek, které budou s těmito chlapci sdílet společný život.“

„Proč tohle všechno neseptat pro mladé lidi, kteří budou nastupovat do života?“ zeptala se Charmian. „Proč to nenapsat, aby se pomohlo manželkám, sestrám a matkám, aby věděly, jak hlasovat?“

„Alkoholikovy memoáry,“ ušklíbl jsem se – či to se vlastně zašklebil John Barleycorn, protože se mnou seděl u stolu při mém příjemném filantropickém cinkání. K jeho kouskům patří, že bez sebemenšího varování dovede proměnit úsměv v pošklebek.

„Ne,“ řekla Charmian, ignorujíc přitom Johnovu neomalenost, jak už se tomu naučilo i mnoho jiných žen. „Předvedl jsi, že nejsi žádný těžký alkoholik, „kvartál“, nýbrž jen příležitostný piják, člověk obeznámený s alkoholem, který se seznámil s Johnem Barleycornem během dlouholetého styku. Všechno to napiš a pojmenuj to „Alkoholikovy memoáry.“

KAPITOLA II

A tak tedy, ještě než začnu, musím čtenáře požádat, aby projevíli na další cestě se mnou co největší shovívavost a jelikož shovívavost znamená porozumění, aby se vůbec nejdřív vynasnažili pochopit, kdo jsem a o kom a o čem vlastně píši. V prvé řadě, moje pití má svá období, nemám k alkoholu nějaké předurčení ve svém organismu. Nejsem hloupý, nejsem prase. Znáám v oboru pijáctví všechno skrz naskrz a vždycky jsem pil s rozumem. Nikdy mě nemuseli ukládat do postele. Nevrávorám. Jsem zkrátka normální, průměrný mužský. Co se pití týče, piju normálním, obyčejným způsobem. A co hlavně – píši o účincích alkoholu na normálního, průměrného člověka. Onen bezvýznamný podivín, kvartální alkoholik, nezasluhuje ani slov, natož kladných.

V širším pojetí jsou dva druhy pijáků. Na jedné straně je člověk, kterého všichni známe - hlupák bez špetky představivosti, jehož mozek je ohryzáván do otupělosti stejně tupými červy; chodí hodně rozkročený na nejistých nohou, často sebou plácne do bahna a v nejvyšším stupni extáze kolem sebe vidí bílé myši a růžové slony. Je to týpek, co bývá námětem vtipů v humoristických časopisech.

Druhý typ pijáka má představivost, vizi. I když je co nejpříjemněji pod parou, kráčí zpříma a přirozeně, nikdy nevrávorá ani nepadá, ví o sobě, kde se nachází a co dělá. Opilý je jeho mozek, nikoli jeho tělo. Může sršet vtipem nebo oplývat

sdílností mezi dobrými kamarády. Může také v duchu vidět vesmírné přízraky a fantomy, které přitom mají svou logiku a dají se použít k odvozování, nabírají formu sylogismů. Když se dostane do takového stavu, odstraňuje slupky i těch nejmocnějších životních pověr a s vážností sleduje železný límec nezbytnosti, který má ukován kolem hrdla své duše. To je hodina, kdy John Barleycorn nejrafinovaněji používá svou moc. Každý člověk se snadno válí v bahně. Je však pro něho hroznou životní zkouškou stát vzpřímeně na obou nohou, bez kymáčení, a dospět k závěru, že v celém širém prostoru má pro sebe pouze jedinou svobodu – očekávat den svého skonu. Pro tohoto člověka je to hodina čiré logiky (o níž více později), kdy zjišťuje, že může poznat jen zákonitosti věcí – nikdy však jejich význam. To je ta nebezpečná hodina. Jeho nohy se vydají na pěšinu svažující se ke hrobu.

Všechno je mu jasné. Všechny ty těžko pochopitelné snahy o dosažení nesmrtelnosti jsou vyvolávány panikou jedinců, kteří se děsí smrti a jsou sužováni darem představivosti, který budiž třikrát proklet. Takoví lidé nemají instinkt pro smrt – chybí jim vůle zemřít, když pro to nadejde čas. Klamou sami sebe ve víře, že nějak přechytračí osud, získají pro sebe ještě nějakou budoucnost a přenechají ostatním živočichům temnotu hrobu či zničující žár krematoria. Avšak on, člověk ve své hodině čiré logiky ví, že tito lidé žijí v sebeklamu. Ta jediná událost postihne všechny bez rozdílu. Není nic nového pod sluncem, ani ta

vytoužená tretka slabých jedinců – nesmrtelnost. Ale on ví. *On* ví, když stojí vzpřímeně na svých dvou nohou a plně se ovládá. Je složen z masa a vína a trpytu, slunečního i pozemského prachu, křehký mechanismus, jehož běh je nařízen na určitý čas, do něhož mohou zasahovat jen boží a medicínští léčitelé, a který bude nakonec odhozen do šrotu.

Tohle je samozřejmě choroba duše, nemoc života. Je to daň, kterou člověk nadaný představivostí musí zaplatit za to, že se kamarádí s Johnem Barleycornem. Daň placená hlupákem je jednodušší, snazší. Zpije se do němoty. Spí v omámení, a když se mu něco zdá, jeho sny jsou zastřené a nesrozumitelné. Člověku s představivostí však John Barleycorn posílá své nelítostné sylogismy čiré logiky. Pohlíží na svět a jeho záležitosti škarohlídkým okem pesimistického německého filozofa. Prohlédne skrze veškeré iluze. Přehodnocuje všechny hodnoty. Dobro je zlo, pravda je podvod a život je žert. Z výšin svého chladného vzteku, s jistotou vládnoucího boha vidí svět jako zlo. Manželka, děti, přátelé – v jasném, bílém světle jeho logiky se jeví jako podvodníci a simulanti. Vidí do jejich nitra a nalézá tam jejich křehkost, jejich ubohost a nechutnost, která málem až budí žal. Už ho neoklamou. Jsou to ubozí malí sobečkové, jako všechny ostatní bytůstky třepotající se v jepičích tanečcích svých životů, počítaných na hodiny. Nemají žádnou volnost. Jsou loutkami náhody. On také. Je si toho vědom. Je tu ale rozdíl. On ví, on zná. A on také zná svou jedinou svobodu –

dokáže předjímat den své smrti. To všechno není nijak dobré pro člověka, který byl stvořen aby žil, miloval a byl milován. Jenže cena, kterou požaduje John Barleycorn je sebevražda, ať už rychlá či pomalá, náhlý průtok či postupné protékání v průběhu celých let. Nikdo z jeho přátel nikdy neujde zaplacení této spravedlivé daně v době její splatnosti.

KAPITOLA III

Poprvé jsem se opil, když mi bylo pět let. Byl parný den a otec oral na poli. Z domova, vzdáleného sotva kilometr, jsem mu nesl džbán piva. „Dej pozor, ať to nevyšploucháš!“ napomenuli mě doma při odchodu.

Pamatuji si, že to byl sádelňák, nahoře s hodně širokým hrdlem, bez poklopu. Jak jsem s ním tak capkal, pivo občas vyšpláchlo a zmáčelo mi nohy. Říkal jsem si, že pivo bude asi něco výjimečného a ohromně dobrého. Proč by mi je jinak doma nikdy nedovolovali? Zjistil jsem, že jsou i jiné dobroty, které mi dospělí nedávají, a tohle bude asi také něco takového. Dospělí se přece ve všem vyznají! Džbán byl každopádně moc plný. Držel jsem jej nakloněný, opřený o stehna a při chůzi se pivo trochu vylévalo. Proč s ním takhle plýtvat? Nikdo se přece nedoví, jestli jsem je upil nebo trochu vylil.

Byl jsem tak malý, že když jsem se chtěl ze džbánu trochu napít, šlo to jenom vsedě, se džbánem v klíně. Nejdřív jsem usrkl pěnu. Zklamala mě, nic vzácného jsem v ní nenašel. V pění dobrota zřejmě nebyla. Mimoto, její chuť nestála za nic. Pak jsem si vzpomněl, že jsem viděl dospělé, jak před napitím pěnu vždycky odfouknou. Ponořil jsem tedy do ní obličej a ochutnával mok, co byl vespod. Vůbec mi nechutnal. Pil jsem však dál. Dospělí přece vědí, jak na to. Jelikož jsem byl malý, džbán naopak velký a pil jsem se zadržným dechem a obličejem ponořeným až po uši v pění, upité množství se dalo jen těžko

odhadnout. Polykal jsem to taky jako medicínu, chvatně a s nechutí, jen abych už to měl za sebou.

Otrásl jsem se, když jsem se zas vydal na cestu a prostě si řekl, že to začne dobře chutnat až později. Během toho necelého kilometru jsem to vyzkoušel ještě několikrát. Když jsem pak užasl, kolik piva ubylo, vzpomněl jsem si, jak zvětralému pivu dodávali pěnu, takže jsem popadl klacík a míchal jím ve zbytku tak dlouho, až pěna zas dosáhla až k okraji.

Otec si ničeho nevšiml. Vyprázdnil džbánec jako žíznlivý zpocený oráč, vrátil mi jej a pokračoval v práci. Pamatuji se, že jsem se snažil kráčet vedle koní, ale klopýtl jsem a upadl za jejich kopyty rovnou před lesklou radlicí, načež otec trhl opratěmi tak prudce, až koně málem padli na mě. Později mi řekl, že stačilo jen pár centimetrů a vyhřezly mi vnitřnosti. Matně si také vzpomínám, že mě odnesl v náručí ke stromům na okraji pole, svět se přitom točil a míhal kolem dokola, bylo mi hrozně zle a děsila mě myšlenka, že jsem se dopustil hříchu.

Prospal jsem pod stromy celé odpoledne a když mě otec za soumraku probudil, v mé postavičce se ve skutečnosti namáhavě vlekl domů klučina, kterému bylo na zvracení. Byl jsem vyčerpaný, nohy měl ztěžklé a chvění žaludku mi stoupalo až do hrdla a mozku jako vlnící se tóny harfy. Cítil jsem se, jako bych přežil dávku jedu. Tak tomu ale vlastně doopravdy bylo.

V následujících týdnech a měsících mě pivo zajímalo asi jako kuchyňská kamna, o něž jsem se už spálil. Dospělí mají pravdu.

Pivo není pro děti. Dospělým nevadí. Ale dospělým ani nevadí, když užívají pilulky nebo ricínový olej. Dokázal bych se bez piva klidně obejít, jistě až do konce života. Jenže okolnosti rozhodly jinak. Ze všech zátočin, jimiž jsem na světě prošel, na mně zamával John Barleycorn. Nedalo se mu uniknout, všechny cesty k němu směřovaly. Stýkali jsme se dvacet let, vyměňovali si pozdravy a já si při tom toho zloducha oblíbil.

KAPITOLA IV

Podruhé jsem se s Johnem Barleycornem setkal ve svých sedmi letech. Tenkrát byla příčinou má fantazie a strach, který ve mně vyvolala. Naše rodina se přestěhovala a začala hospodařit na farmě na drsném a posmutnělém pobřeží San Matea jižně od San Franciska. Tehdy to byl pustý, zaostalý venkov a často jsem slyšel matku hrdě vyprávět, že my jsme američtí starousedlíci a ne nějakí italští či irští přistěhovalci jako naši sousedé. V celé naší oblasti byla kromě nás jen jedna další starousedlická americká rodina.

Jednou v neděli ráno jsem se ocitl – nedokážu už se upamatovat, jak a proč – na Morriseyově farmě. Sešlo se tam hodně mladých lidí z blízkých hospodářství a byli tam také senioři, kteří si nahýbali už od časného rána, někteří už od předchozího večera. Příslušníků Morriseyovy rodiny bylo hodně, mezi nimi i statní výrostci a strýcové v těžkých botách, s velkými pěstmi a drsnými hlasy.

Najednou se ozvaly dívčí výkřiky a volání „Rvačka!“ Nastal shon. Muži se vyhrnuli z kuchyně. Dva obři se zarudlými obličejí a prosedlými vlasy stáli proti sobě a svírali se navzájem. Jedním nich byl Černý Matt, který prý kdysi zabil dva muže. Ženy potichu bědovaly, křížovaly se či přerývaně modlily, zakrývaly si oči a pokukovaly mezi prsty. Ne tak já. Byl jsem zřejmě nejzaujatějším divákem. Dočkám se možná i té úžasné podívané, jak se zabíjí chlap. Každopádně uvidím chlapskou

rvačku. Velice mě to ale zklamalo. Černý Matt a Tom Morrisey se jen navzájem drželi a podupávali v neforemných botách, takže vypadali směšně jak dva tančící sloni. Na nějakou rvačku byl příliš opilý. Pak je oba chytili jejich usmiřovatelé a odvedli zpátky do kuchyně, aby tam stvrdili své nové spřátelení.

Brzy všichni mluvili jeden přes druhého, hlučeli a rámusili, jak to jen dovedou širokoplecí chlapi uvyklí životu pod širou oblohou, když jim whisky rozváže jazyky. A já, sedmiletý kluk, se srdcem až v krku, jsem se třásl napětím jako prchající srnec a nakukoval zvědavě otevřenými dveřmi, abych se ještě víc poučil o chlapeckých móresech. A žasl jsem, jak Černý Matt a Tom Morrisey převalení přes stůl se drželi kolem krku a dojatě plakali. Pitka v kuchyni pokračovala a dívky venku se začaly bát. Věděly, jak ty pijatiky probíhají a obávaly se nejhoršího. Prohlašovaly, že u něčeho takového být nemusí a kterási navrhla zajít na farmu asi o šest kilometrů dál, kde by se mohlo tancovat. Hned nato začalo párování, kluk s děvčetem, a všichni se pustili dolů po písčité cestě. Každý kluk šel se svou milou – a sedmileté dítě má nastražené uši a o milostných poměrech kolem sebe už také něco ví. A já – to si představte – jsem i jako malý kluk už taky měl své děvče. Spárovali mě se stejně starou irskou holčičkou. Byli jsme tady jako děti jediná. Nejstaršímu páru mohlo být asi tak dvacet. Byly tu taky slečinky, docela vyspělé, mezi čtrnácti a šestnácti, a vykračovaly se svými kámoši. Ale my – ta irská holčička a já – jsme byli výjimečně

mladí, při chůzi jsme se drželi za ruku a občas, po vzoru těch starších, jsem ji vzal kolem pasu. Nebylo to zrovna pohodlné. Avšak toho krásného nedělního rána, cestou po dlouhé nevlídné silnici mezi písčitými pahorky, jsem byl pyšný. Už jsem měl taky své děvče a byl jsem malý mužský.

Na italské farmě byli sami svobodní mládenci. Naši návštěvu radostně přivítali. Každému hned nalili sklenici červeného vína a část dlouhé jídelny uvolnili pro tanec. A mladíci popíjeli a tančili s děvčaty při harmonice. Ta hudba mi připadala božská. Nikdy předtím jsem neslyšel nic tak parádního. Mladý Ital, který ji vyluzoval, dokonce vstal a taky tančil, objal svou dívku oběma rukama kolem pasu a pokračoval ve hře na harmoniku za jejími zády. Všechno tohle se mi zdálo skvělé – mně, který netancoval, nýbrž seděl u stolu a pozoroval vykulenýma očima ty úžasné výjevy života. Byl jsem teprve malý kluk a v životě toho bylo tolik k učení. Jak ubíhal čas, irští mladíci si nalévali stále víc vína, a zavládlo veselí a bujná nálada. Všiml jsem si, že někteří už se pěkně motali a při tancování padali; jeden se sebral a šel si do kouta zdřímnout. Některá děvčata si také začala stěžovat a chtěla odejít, jiná se ale rozpačitě hihňala a byla ochotná vyčkat, co se bude dít.

Naši italští hostitelé mi nabídli jen tak mimochodem víno, jako samozřejmost, ale já odmítl. Můj pivní zážitek mi stačil, nehodlal jsem s tímhle materiálem ani s ničím podobným dál pokračovat. K mé smůle jeden mladý Ital, jakýsi Petr, takový

rošťák, mě tam uviděl sedět samotného a jen tak z chvilkového rozmaru naplnil pivní sklenku do poloviny vínem a podal mi ji. Seděl za stolem naproti mně, já odmítl. Zpřísněl mu obličej a byl s vínem neodbytný. A já se najednou polekal – zachvátil mě strach, který je třeba vysvětlit.

Má matka mívala všelijaké teorie. Především neochvějně tvrdila, že tmavovlásky a všichni lidé s tmavými očima jsou proradní. Netřeba snad podotýkat, že má matka byla blondýna. Dále pak byla přesvědčena, že tmavoocí lidé latinského původu jsou nadmíru citliví, nesmírně záłudní a převelice náchylní k vraždě. Znova a znova, když jsem se z jejích úst dovídal o podivnostech a hrůzoplnostech tohoto světa, slýchal jsem ji tvrdit, že když někdo urazí Itala, třeba jen lehce a neúmyslně, určitě se dočká toho, že ho ten pomstychtivec bodne nožem do zad. To bylo její oblíbené úsloví – „bodne tě do zad.“

Ačkoli však jsem toho rána byl dychtivý spatřit, jak Černý Matt zabije Toma Morriseye, nestál jsem o to dopřát tanečnickům podívanou na kudlu trčící z mých zad. Tenkrát jsem ještě neuměl rozlišit fakta a teorie. Měl jsem nezlomnou víru v matčin výklad italské povahy. Mimoto mi problesklo hlavou, že pohostinnost je cosi posvátného. A teď tu byl záłudný, přecitlivělý a vraždy schopný Ital, nabízející mi pohoštění. Učili mě věřit, že když ho urazím, zasadí mi ránu nožem, zrovna tak jako kůň vyrazí kopytem vůči tomu, kdo se k němu přiblíží a chce ho nějak trápit. A potom taky tenhle Ital, Petr, měl

zrovna ty strašné černé oči, o kterých matka vždycky mluvila. Ty oči byly jiné než všechny ty, které jsem dosud znal, lišily se od modrých, šedých a světlehnědých očí v naší rodině, i od bledé, bodré modři Irů. Petr už měl možná trochu upito. Každopádně se jeho černé oči zářivě leskly a jiskřily čertovinou. Ony byly ty tajemné, neznámé a co jsem byl proti nim já, sedmiletý kluk, abych je zkoumal a rozpoznal jejich uličnictví? Uviděl jsem v nich náhlou smrt a víno jsem odmítl s rozpaky. Tu jeho oči svůj výraz změnily. Zpřísněly a vypadaly velitelsky, když přede mne přistrčil sklenici s vínem.

Co jsem mohl dělat? Od onoho okamžiku už jsem kolikrát pohlédl smrti do tváře, ale nikdy jsem z ní neměl takový strach jako tehdy. Přiložil jsem sklenku k ústům a Petrovy oči zvládněly. Viděl jsem, že mě v tuhle chvíli už nezabije. To byla úleva. S vínem se to ale mělo jinak. Bylo to laciné mladé víno, trpké a kyselé, vyrobené z viničných zbytků a výškrabků z beček a chutnalo mnohem hůř než pivo. Je pouze jeden způsob brání léku – náraz jej spolknout. S vínem jsem to udělal taky tak. Zaklonil jsem hlavu a spolkl. Musel jsem je polykat znova – uchovávat ten jed v sobě – protože pro mé dětské tkáně a útroby to jed opravdu byl.

Když se teď ohlížím zpátky, dovedu si představit, jak to Petra asi ohromilo. Naplnil do poloviny druhou sklenku a přistrčil mi ji přes stůl. Zcela ochromený strachem a zoufalý z osudu, který mě posítil, spolkl jsem doušek stejně jako ten první. To už Petr

nevydržel. Musí předvést i ostatním ten dětský zázrak, který objevil. Přivolal Dominika, mladého Itala s knírkem, aby mu ta podívaná neušla. Tentokrát mi podali už plnou sklenku. Pro své přežití člověk udělá všechno. Sebral jsem všechny své síly, přemohl nával nevolnosti, která mi stoupla až do krku a hodil to do sebe.

Dominik se ještě nikdy nesetkal s dítětem tak hrdinského formátu. Ještě dvakrát naplnil sklenici až po samý okraj a pozoroval, jak mi její obsah mizí v hrdle. Tou dobou už mé pozoruhodné počínání přitáhlo širší pozornost. Shlukli se kolem mě italští dělníci středních let, původně venkované ze staré domoviny, co neuměli anglicky a nemohli tančit s irskými děvčaty. Měli tmavší pleť a divoké vzezření, nosili řemeny a rudé košile, a věděl jsem, že mají u sebe i nože; obkroužili mě jako sbor námořních lupičů. A Petr s Dominikem mě přiměli, abych se před nimi předváděl. Kdybych byl postrádal představivost, byl hloupý a jako osel tvrdohlavý, že všechno bude jen po mém, nemusel jsem se do téhle šlamastyky nikdy dostat. A kluci s děvčaty pořád tancovali, takže nebylo nikoho, kdo by mě před mým osudem ochránil. Kolik jsem toho vypil, nevím. Pamatuji si jen dlouhotrvající svíravý strach z té vražednické bandy a nekonečnou řadu sklenic červeného vína, které se ke mně přisouvaly po holých, vínem provlhlých prknech stolu, a ta břečka pak stékala mým pálicím hrdlem dovnitř. Byť to víno

bylo mizerné, nůž v zádech by byl ještě horší, a já chtěl každopádně přežít.

Po všech svých pijáckých zkušenostech teď už vím, proč mi tenkrát otupělá hlava nepadla na stůl. Jak už jsem se zmínil, byl jsem tehdy úplně ztuhlý, polomrtvý strachem. Jediným pohybem, na který jsem se zmohl, jsem dopravoval to nekonečné procesí sklenic ke svým ústům. Stal jsem se úložištěm toho množství vína. Leželo nehybně v mém strachy sevřeném žaludku. Byl jsem příliš vystrašený i na to, aby se mi udělalo zle. A tak celá ta italská tlupa přihlížela a rozplývala se obdivem nad zázračným dítětem, které chladnokrevně polyká víno jako robot. Nijak se nevytahuji, když se odvažuji tvrdit, že nikdy nic podobného neviděli.

Nadešel čas odejít. Opilecké skopičiny mladíků přiměly většinu přemýšlivějších dívek, aby se měly k odchodu. Ocítl jsem se u dveří vedle té své panenky. Nezažila nic takového jako já, takže byla zcela při smyslech. Byla úplně unešená vrávoráním mladíků, kteří se snažili vykračovat si vedle svých děvčat a zkusila je napodobit. Zdálo se mi to hodně legrační a začal jsem také opilecky klopýtat. Ona však v sobě neměla žádné víno s působivým účinkem, zatímco z mých pohybů byla má hlava brzo plná páry. Hned zpočátku jsem byl opravdovější než ona. Po několika minutách jsem začal udivovat sám sebe. Uviděl jsem jednoho mladíka, jak ušel asi půl tuctu kroků, zastavil se při okraji silnice, hluboce se zahleděl do příkopu

a s vážným výrazem i zřejmě v hlubokém zamyšlení do něj sletěl. Ohromně jsem se tím pobavil. Sám jsem doklopýtal až na samý okraj toho příkopu, plně rozhodnut se na okraji zastavit. Přišel jsem k sobě až uvnitř, když mě několik dívek s vystrašenými obličejí tahalo ven.

O předstírání opilosti už jsem vůbec nestál. Přestalo mě to bavit. Začaly mi plavat oči a s otevřenou pusou jsem lapal po dechu. Z každé strany mě jedno děvče vedlo za ruku, ale měl jsem olověné nohy. Vypitý alkohol mě bušil do srdce i do hlavy jak palicí. Kdybych byl býval jako malé děcko jen nějaká pápěrka, byl bych teď už jistě po smrti. Z tehdejšího průběhu událostí vím, že smrt měla tehdy ke mně blíž, než se kterékoli z těch vylekaných dívek mohlo zdát. Slyšel jsem, jak se mezi sebou dohadují, kdo za to vlastně může; některé z nich i plakaly – nad sebou, nade mnou, nad tím, jak ostudně se chovali ti mladíci. Mě to však nezajímalo. Já se dusil a potřeboval jsem vzduch. Pohyb byl pro mě utrpením. Nutil mě lapat po dechu ještě usilovněji. Děvčata mě ale pořád nutila k chůzi, a bylo to domů přes šest kilometrů. Víc jak šest kilometrů! Pamatuji se, že mé uslzené oči spatřily v nekonečné dáli můstek přes cestu. Ve skutečnosti to nebylo ani třicet metrů. Sotva jsem k němu došel, klesl jsem, převálil jsem se na záda a těžce dýchal. Děvčata se pokoušela mě zvednout, ale já byl bezvládný a přidušený. Jejich volání o pomoc sem přivedlo Larryho, sedmnáctiletého podroušeného mladíka, který se pokoušel mě

oživit poskakováním po mém hrudníku. Vzpomínám si na to matně, stejně jako na vřískot těch děvčat, když se do něho pustila a odtahovala pryč. Dál už nevím nic, jen jsem se později dověděl, že Larry tehdy skončil pod mostem a strávil tam celou noc.

Když jsem přišel k sobě, byla už tma. Nesli mě bezvědomého celých těch šest kilometrů a uložili do postele. Byl jsem děckem, kterému bylo hrozně špatně, a přes ohromné namáhání srdce a mozkových tkání jsem opětovně upadal do delirického šílenství. A vše, co v mé dětské mysli bylo strašné a hrůzoplné, se vyřinulo a vyplulo na povrch. Nejděsivější vidiny se náhle pro mě staly skutečností. Viděl jsem páchat vraždy a vrazi mě pronásledovali. Křičel jsem, fantazíroval a zápasil. Mé utrpení bylo hrozné. Když jsem se z třetění probral, slyšel jsem naříkat matku: „Ale co ten dětský mozek! Vždyť ztratí rozum!“ Ta představa mě pak provázela i v mém opětovném blouznění – zavřou mě do ústavu pro duševně choré, zřízcenci mě tam budou tlouct a budu obklopen samými vřeštícími pomatenci.

Co silně zapůsobilo na mou mladou mysl, bylo vyprávění rodičů o doupatech neřesti v sanfranciské Čínské čtvrti. V deliriu jsem se proplétal tisícovkami těchto brlohů hluboko v podzemí a za zamčenými železnými dveřmi podstoupil tisícovou smrt. A když jsem tam viděl svého otce, usazeného za stolem v těchto podzemních kryptách a zabraného s Číňany do hazardních her o celá množství zlata, hrozně jsem se vztekal

a pronášel ty nejohavnější kletby. Vztyčoval jsem se na posteli, odrážel ruce, které mě přidržovaly a proklínal otce, až stěny praskaly. Nejneuvěřitelnější sprostárny, které může dítě pobíhající na zaostalém venkově od chlapů zaslechnout, vycházely teď z mých vlastních úst; a ačkoli bych se byl dřív nikdy neodvážil takové nadávky utrousit, řinuly se mi teď naplno z plic, když jsem se pustil do otce sedícího v podzemí a uzavírajícího sázky s Čínany, kteří měli dlouhé vlasy i nehty.

Je úplný div, že mi té noci srdce i mozek zůstaly celé. Cévy a nervová centra sedmiletého dítěte jsou sotva přizpůsobeny tomu, aby vydržely křečové záchvaty, které jsem prodělával. Tu noc, kdy si John Barleycorn se mnou takhle pohrával, nespal v tenkostěnném domě na farmě nikdo. Larry pod mostem nebyl vystaven takovému deliriu jako já. Jsem si jist, že jeho spánek byl otupělý a bezesný, že se příštího dne probudil s pocitem pouhé nevolnosti a mrzutosti, a že pokud je ještě stále naživu, vůbec si na tu noc nevzpomene, tak pomíjívá to byla událost. Můj mozek byl však tímhle zážitkem navždycky poznamenaný. I teď, kdy o tom po třiceti letech píši, každá představa se přede mnou rýsuje jasně a ostře, každou bolest cítím naživo a hrozně moc, jako té noci.

Bylo mi zle ještě několik dalších dní a vůbec mi nebylo třeba matčina napomínání, abych se Johnovi Barleycornovi v budoucnu vyhýbal. Matka z toho byla celá otřesená. Měla zato, že jsem se zachoval ošklivě, hodně ošklivě, v pravém opaku ke

všem poučením, která mi vštěpovala. A jak jsem měl já, kdo nikdy nesměl odmítnout, kdo neuměl slovy vyjádřit své duševní rozpoložení, jak jsem měl říci své matce, že za mou opilost mohla právě ta její poučení? Kdyby nebylo jejích teorií o tmavých očích a italské povaze, nikdy bych si byl své rty v tom kyselém, trpkém víně neomočil. Tuhle pravou podstatu té ostudné příhody jsem jí vylíčil až jako dospělý.

V dalším průběhu své nevolnosti jsem v některých věcech tápal, v jiných měl zcela jasno. Cítil jsem se vinen prohřeškem, ale zároveň se mě dotkla nespravedlnost. Nebyla to má vina, spíš chyba. Zcela jasné však bylo mé rozhodnutí už se nikdy nedotknout ničeho, co obsahuje alkohol. Žádný vzteklost pes se nikdy nebál víc vody než já alkoholu.

Chci však poukázat na to, že celá tahle zkušenost, jakkoli hrozná, mě nakonec od důvěrného přátelství s Johnem Barleycornem neodradila. Už tehdy byly kolem síly, které mě k němu přitahovaly. Především se mi zdálo, že až na moji matku, která měla na všechno vyhraněné názory, všichni dospělí brali tu příhodu shovívavě. Byl to žert, nahodilá zábava. Nikdo v tom neviděl hanbu. Stejně tak všichni mladíci a děvčata se nad svou účastí pochechtávali a brali ji s humorem, a s gustem vyprávěli, jak mi Larry poskakoval na prsou pak usnul pod mostem, jak Tenaten spal té noci kdesi v písčitých kopcích, a co se přihodilo dalšímu mladíkovi, který spadl do příkopu. Jak říkám – pokud jsem mohl zjistit, pro nikoho na tom nebylo nic